

Not Mixing Fish and Meat – Truth or Myth?

מס' פסחים דף ע"ו ע"ב

תני רב כהנא בריה דרב חיננא סבא פת שאפאה עם צלי בתנור אסור לאכלה בכותחא היא ביניתא דאיטווא בהדי בישרא אסרה רבא מפרזיקיא למיכליה בכותחא מר בר רב אשי אמר אפי' במילחא נמי אסורה משום דקשיא לריחא ולדבר אחר.

Rav Kahana, son of Rav Hinnana the Elder, teaches: In the case of bread that one baked together with roasting meat in the oven, it is prohibited to eat the bread with *kutah*, which contains milk, because the bread absorbs some of the meat's aroma. The Gemara relates: There was a certain fish that was roasted together with meat, Rava of Parzikiyya prohibited it from being eaten with *kutah*, due to the meat flavor absorbed in the fish. Mar bar Rav Ashi said: Even to merely eat it with salt is also prohibited because meat that is roasted or cooked with fish is bad for odor, meaning it causes bad breath, and for something else, i.e., leprosy. Therefore, one should avoid eating it due to the danger involved.

מגן אברהם – או"ח סי' קע"ג

ואפשר דבזמן הזה אין סכנה כ"כ דחזינן כמה דברים המוזכרים בגמ' שהם סכנה לרוח רעה ושאר דברים והאינדנא אינו מזיק דנשתנו הטבעיות וגם הכל לפי טבע הארצות ועב"ד סי' שט"ז ס"ג ובא"ע סימן קנ"ו וכ"כ הב"ח בשם הרמב"ם:

שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן קא

השתא נהי שלא נסמוך על זה לעשות מעשה לאכלם זע"ז דאפשר דה"ל כמו דבר הנאסר במנין ואפשר דלא שייך בזה כל הני תירוצי' הנאמר' בגילוי ומש"וה אנו נזהרים ומנהג אבותינו תורה מ"מ הרווחנו שיצאנו מחמירת סכנתא דהשתא מיהת ליכא סכנתא ואפשר שגם בזמננו לא הי' הסכנה אלא במין ביניתא ולא במינים המצויים בינינו כלל וליכא אלא אי' קל דרבנן.

שו"ע יו"ד סי' קט"ז

סע' ב' צריך לזהר שלא לאכל בשר ודג ביחד, מפני שקשה לצרעת. הגה: וכן אין לצלות בשר עם דג, משום ריחא. מיהו בדיעבד אינו אסור (אריך כלל ל"ט דין כ"ה).

טור שם

וא"א הרא"ש ז"ל היה רגיל לרחוץ ידיו בין בשר לדג והיה שורה פת ביין ואוכלו בנתיים כדי לרחוץ פיו.

דרכי משה

במרדכי בהגהות דף תשמ"ב ע"ג משמע שאין סכנה בבשר ודגים רק לבשל ביחד ולאכלן אבל לאכול זה אחר זה בלא קינוח לא.

שו"ע שם

סע' ג' ירחץ ידיו בין בשר לדג, ויאכל פת שרוי בינתים, כדי לרחוץ פיו. הגה: ויש אומרים דאין לחוש לזה רק כשמבשלם יחד ואוכלן, אבל לאכלן זה אחר זה אין לחוש (הגהות מרדכי). וכן נוהגין שלא לרחוץ הפה ולא הידים ביניהם, ומכל מקום יש לאכל דבר ביניהם ולשתות, דהוי קנוח והדחה (הגהות ש"ד סי' ע"ה ומביאו בגליון או"ה שם).

ט"ז

(ב) מיהו בדיעבד אינו אסור. היינו בריחא לחוד אבל אם נתבשלו יחד אסורין אף דיעבד וכתב או"ה כלל כ"ג וז"ל וכ' המרדכי וא"ז פרק א"מ דבר שיש בו משום סכנה דינו כאיסור לבטלו בס' ויותר חמור דאפילו ביבש במינו צריך ששים עכ"ל וכ"ש חתיכת בשר שנפלה ליורה שיש בו דגים או איפכא שיש שם סכנה שצריך ס' נגדו אבל משום טעם בליעת כלי ליכא למיחש כו' עכ"ל והקשה בד"מ דהא איתא בטור דחיישינן לגילוי אפילו במאה סאה מים וא"א שלא יהא ס' אפילו שתה נחש ממנו עכ"ל וכן כתוב במהר"ל שלפוחית מדג שנפלה לקדירת בשר ונתבשל שם ואסר מהר"י סג"ל הכל משום סכנה עכ"ל משמע דלא מהני ס' דחמירא סכנתא מאיסורא וכתב רש"ל פרק ג"ה סי' ט"ו דאפילו לכתחלה אין להחמיר בתנור גדול לענין זה אע"פ דלענין איסור בשר בחלב מחמירין לכתחלה וע"כ נ"ל פשוט דאותן הלחמים שאופין בתנור אחד עם בשר אין סכנה כלל לאכלם עם דגים אע"פ שהתנור היה סתום:

נקודות הכסף

ול"נ דלק"מ דשאני זיהרא דנחש דמקלי קלי טובא. וגם במהר"ל י"ל דלא היה ס' וכן נראה דלא מחמרינן בסכנתא טפי מבאיסורא אלא בספקא אבל היכא דאיכא ששים דנתבטל בודאי לא מסתבר כלל לחלק בין איסור לסכנתא וכן כתוב בספר אפי רברבי דף מ"ז ע"ב דבר שיש בו סכנה כגון דגים ובשר בין לח בין ביבש מתבטל בששים עד כאן:

שו"ת יחיה דעת ח"ו סי' מ"ח

תשובה: מרן הבית יוסף ביורה דעה (סימן פז) בד"ה דגים וחגבים מותר לאוכלם בחלב, כתב וזו לשונו: ומכל מקום אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה, כמו שנתבאר באורח חיים סימן קעג. ע"כ. וכן כתב הלבוש. והרמ"א בדרכי משה אות ד' כתב על זה, ולא ראיתי מימי נזהרים בזה, וגם באורח חיים סימן קעג לא כתב אלא שלא לאכול דגים בבשר משום סכנה. (וכמבואר בפסחים דף עו:). ע"ש. וכן העיר הפרישה אות ח', והוסיף, שיש להוכיח להתיר מהגמרא חולין (קיא:): דגים שעלו בקערה מותר לאוכלם בכותח, הרי שמותר לאכול דגים בכותח. ע"ש. וכן כתב הש"ך (שם סק"ה), וכתב שכן מוכח בפסחים (דף עו:): בההיא ביניתא דאיטוייא בהדי בישרא, ואסרה רבא מפרזיקיא לאוכלה בכותח, אלמא דסתם דגים מותר לאוכלם בכותח, (שיש בו נסיובי דחלבא, כדאיתא בפסחים מב). וכן כתב הפרי חדש (שם סוף סק"ו). והט"ז (בסק"ג) כתב, שהוא טעות סופר בבית יוסף, וצריך לומר שאין לאכול דגים עם בשר, שכן הוא באורח חיים סימן קעג. וכן כתב המגן אברהם (ריש סימן קעג). ע"ש. גם בשו"ת באר שבע (סימן לה) תמה על דברי מרן הבית יוסף בזה. ע"ש. אולם בשו"ת חינוך בית יהודה (סימן סא) כתב, מצאתי כתוב בשם מהר"ם מקראקא, על מה שכתב הבית יוסף שאסור לאכול דגים בחלב, וכתבו האחרונים שהוא טעות סופר וצריך לומר דגים בבשר, אבל בחלב מותר. אבל הוא מקיים הגירסא שלפנינו שאסור לבשל דגים בחלב משום סכנה, שחקר אצל חכמי הרופאים ואמרו שדוקא דגים המטוגנים עם חמאה מותר לאכול, מה שאין כן דגים המבושלים בחלב יש בהם סכנת חולי, כי טבע הדגים שמקררים מאד, וכן החלב רע ומזיק לגוף וכו' כידוע לרופאים, וחמירא סכנתא מאיסורא. ע"כ. וכן כתב בספר בית לחם יהודה ביורה דעה (סימן פז סק"ד), שרופאים מומחים אמרו שיש סכנה באכילת דגים עם חלב. ע"ש.